

To, co mně během let víc a víc zaměstnávalo, bylo smíření, ať už ve farnosti, ve vězení mezi násilníky a jejich oběťmi, a nakonec ve vztazích mezi Čechy a Němci. Ale to není přece pro kněze nic mimořádného. Právě proto přece přišel Ježíš Kristus na svět, aby nás smířil s Bohem a se sebou navzájem, co jiného by nám mělo ležet na srdci?

Jako by to bylo včera, si vybavuji první rekolekce, kdy jsem se zamýšlel nad tím, co znamená zpytování svědomí, prosba o odpuštění, smíření... na příběhu marnotratného syna a jeho setkání s milosrdným otcem. Bez touhy po odpuštění je pachatel o něco důležitější ochuzen. Potřebuje ale také oprávněnou naději, že mu bude odpuštěno. Není-li oběť, podobně jako starší bratr marnotratného syna, připravena odpustit, zranění (traumatu) se nezbaví. To jsem svou nevytříbenou teologií koktal před lidmi. Snad mi někdo porozuměl... (*smích*)

*Také jsi byl členem předsednictva AG, musel jsi vycházet s předse-
dedy Herbertem Wernerem a posléze s Walterem Rzepkou...*

Já jsem zprvu v běžných organizačních věcech nerozhodoval. Poctivě jsem se účastnil pracovních porad a jednání a říkal jsem své názory, to ano, nebo jsem upozorňoval na něco, co v diskusi neprávem zapadlo. Tenkrát jsem to necítil jako nějaké zasahování do vedení. Měl jsem jeden hlas jako jiní. Dnes si říkám, že jsem byl možná někdy hodně „neodbytný“. (*smích*)

Domnívám se, že pro Herberta Wenera a mnohé v AG bylo smíření usazené především v právní rovině, v nalezení právního řešení. Vlastně až v době přípravy Deklarace v AG dozrálo do vědomí toho, co jsme měli zakódováno už v té první modlitbě a co jsme pak znovu zformulovali mj. ve společném česko-německém prohlášení. Zřejmě k tomu mohlo dojít až tehdy, když se mnozí z nás mohli podívat nazpět do původní vlasti a uvědomili si, že se vlastně nechtějí vrátit.

V tomto smyslu jsme si rozuměli s Walterem Rzepkou. Přestože sám byl právník, měl pochopení pro radikálnější smíření. On je autorem myšlenky, že kdo vznáší nárok na návrat, by měl být také připraven se opravdu přestěhovat ne jen planě teoretizovat. V jednom jsme se naopak neshodli. Jako právník odmítal smysl zástupné omluvy, tedy omluvy za druhého.

Holubice míru výtvarnice Josefíny Jonášové připomíná vyhnání Sudetských Němců a vyzývá ke smíření, 2016.

Die Friedenstaube der Künstlerin Josefína Jonášová erinnert an die Vertreibung der Sudetendeutschen und mahnt zur Versöhnung, 2016.

Jednou jsi říkal, že hodnota smíření je srozumitelná i nevěřícím lidem. Není ale vposledku smíření darem Božím, něčím, co je v jádru natolik hluboce lidské, až to člověka přesahuje?

Ano, já nevidím jinou možnost, než je cesta křesťanského smíření, prosba o odpuštění a zároveň ochota doopravdy odpuštít. Vždyť o to v modlitbě prosíme: Otče náš ... odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům... Jedno i druhé je ale darem. Proto prosíme Nebeského Otce, že je to nad lidské síly. Smíření je někdy možné jen z milosti Boží. A Bůh je suverénní, může svoji milost dát i těm, kdo s ním nepočítají.

Odpouští se snáze tomu, kdo si sám uvědomuje, že potřebuje odpuštění? Je ke smíření s druhými blíž ten, kdo si uvědomuje, že sám jednal špatně?

Určitě. Kdo si opravdově uvědomuje svoji slabost, má často větší pochopení pro hříšnost druhého. To je stará moudrost. Sám jsem od dětství chodíval často ke zpovědi. Pater Blokscha

i pan farář Leder byli otevření, důvěřoval jsem jim. Myslím, že mi častá zpověď v tomto smyslu pomohla k pokoře, a také k empatii.

Smíření ovšem souvisí i s porozuměním smyslu dění, a to je zvláště pro ty, kdo jsou či se cítí nevinnou obětí, těžké, a snad ještě těžší pro jejich blízké. Obraceli se na tebe lidé s otázkou proč se právě jim děje takové příkoří?

To je stará otázka. Ve starověku se říkalo, že křesťanští mučedníci jsou semenem nových křesťanů. Nakonec – naše spása je také protřpená na kříži. Poznal jsem lidi, kteří měli těžkou nevy léčitelnou nemoc, a bylo pro ně útěchou, že mohli své utrpení obětovat za církev, za nová kněžská povolání... To, že dali utrpení smysl, jim v té jejich bezmocnosti pomohlo. Mnozí kněží to těžce zkušným lidem doporučují. Sám jsem byl opatrný. Přišlo by mi to ode mne laciné, nechtěl jsem jejich utrpení zlehčovat.

Co jsi tedy souženým lidem říkal ty?

Já jsem se identifikoval s jejich bezmocí. Sedl jsem si na pryčnu vedle toho vězně, nebo na židli vedle nemocného, někdy jsem je držel za ruku a zůstal s nimi. V takových situacích jsem neměl, co říct. Trpěl jsem s nimi. Všechno, co mne napadalo, každé slovo, mi přišlo banální.

Jednou jsi mi řekl, že až přijdeš na věčnost, zeptáš se proč, proč tolik nevinných muselo trpět.

Ta otázka mne léta zaměstnávala. Hodně jsem o ní přemýšlel, ale odpověď jsem aspoň sám pro sebe nenašel. Smířil jsem se s tím, že na zemi ji znát nebudu. Pomohl mi Romano Guardini. V jednom eseji napsal: „Vím, že na věčnosti budu dotazován, ale doufám, že sám také budu moci položit jednu otázku a nebude mi odepřena odpověď.“ Otázku, na niž nenašel odpověď v žádné knize Nového zákona, v žádném dogmatu, v žádném vyjádření Učitelského úřadu, zní, proč Bůh potřebuje k spáse člověka ty hrozné okliky a dokonce utrpení nevinných. „Pozemské odpovědi zůstávají velmi nedostatečné. Můžeme poukázat na selhání lidí, můžeme mluvit o vině, jež přináší

neštěstí a zlo, ale přijde mi to neuspokojující,“ píše Guardini a to i mně mluví z duše.

Mám rád žalmy, jak se je modlíme v breviáři. Je v nich zachyceno tolik lidského, tolik touhy po Boží blízkosti, a také únava, úzkost, drásavý pocit osamění.

Bylo v takových chvílích, kdy jsi vlastně neměl trpícím co říct, těžké být knězem?

Víš, že ani ne? Připadal jsem si bezmocný, ale stále jsem se cítil knězem. Právě v té bezmoci. Ztotožnit se s druhým, o to jsem se snažil. To pro mě byl věrohodný způsob odpovědi, jedno zda šlo o někoho poničeného válkou, zločince, těžce nemocného či jinak zkoušeného člověka.

Jako alter Kristus... (jako Kristus sám)

Snad. Ano. *(Ale nedávej to do našeho rozhovoru, to nejde, zní to tak nabubřele...)*

Jak si představuješ, že jednou proběhne tvé setkání s Bohem?

(smích) ... Vidiš, takto konkrétně jsem o tom ještě neuvažoval. Co mám říct? ... Chtěl bych se spolehnout na to, že Bůh je dobrý otec... V Kristu se nám ukazuje jako zosobněné milosrdenství... a jak mu záleží na smíření s námi.